

ОНОМАТОЛОШКИ ПРИЛОЗИ
XXVI

ACADEMIE SERBE DES SCIENCES ET DES ARTS
CLASSE DE LANGUE ET DE LITTERATURE
COMMISSION POUR L'ONOMASTIQUE

CONTRIBUTIONS
ONOMATOLOGIQUES

XXVI

Présenté à la VIIIème séance de la Classe de langue et de littérature, le 26 novembre 2019, à la base des rapports d'Aleksandar Loma, membre de l'Académie serbe des sciences et des arts, de Slobodan Remetić, membre de l'Académie des sciences et des arts de la République Srpska, et de Jovanka Radić, chercheuse principale à l'Institut de langue serbe

C o m i t é d e r é d a c t i o n

Aleksandar Loma, membre de l'Académie serbe des sciences et des arts, Mato Pižurica, professeur de l'Université, Jovanka Radić, chercheuse principale à l'Institut de langue serbe de l'Académie (secrétaire de la rédaction) et Slobodan Remetić, membre de l'Académie des sciences et des arts de la République Srpska

S o u s l a d i r e c t i o n d e
ALEKSANDAR LOMA

B E L G R A D E
2 0 1 9

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
ОДЕЉЕЊЕ ЈЕЗИКА И КЊИЖЕВНОСТИ
ОДБОР ЗА ОНОМАСТИКУ

ОНОМАТОЛОШКИ
ПРИЛОЗИ
XXVI

Примљено на VIII скупу Одељења језика и књижевности, од 26. новембра 2019. године, на основу реферата Александра Лома, редовног члана САНУ, Слободана Реметића, редовног члана АНУРС, и др Јованке Радић, научног саветника у Институту за српски језик САНУ

Уређивачки одбор
Александар Лома, редовни члан САНУ, проф. др Мато Пижурица, др Јованка Радић, научни саветник у Институту за српски језик САНУ (секретар Уређивачког одбора), и Слободан Реметић, редовни члан АНУРС

Главни уредник
АЛЕКСАНДАР ЛОМА

БЕОГРАД
2019

Издаје:
Српска академија наука и уметности
Лектор: Мирјана Петровић-Савић
Технички уредник: Мирјана Петровић-Савић
Коректор: Мирјана Петровић-Савић
Тираж: 400 примерака

Компјутерска обрада: Давор Палчић
Штампа: Службени гласник, Београд
Штампање завршено 2020

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

801.3

ОНОМАТОЛОШКИ прилози = Contributions onomatologiques / главни уредник Александар Лома. – Књ. 1 (1979–). – Београд : Српска академија наука и уметности, 1979– (Београд : Службени гласник). – 24 cm

Годишње

ISSN 0351–9171 = Ономатолошки прилози

COMISS.SR-ID 36130

САДРЖАЈ

Расправе и чланци

АЛЕКСАНДАР ЛОМА: Стрп. <i>погоръ</i> , <i>опогоръ</i>	1
ALEKSANDAR LOMA: Aserb. <i>pogorъ</i> , <i>opogorъ</i>	15
МИРЈАНА ПЕТРОВИЋ-САВИЋ: Географски термини у Вуковом Рјечнику	17
MIRJANA PETROVIĆ-SAVIĆ: Geographical terms in Vuk's dictionary	43

Монографске студије и грађа

ДРАГОЉУБ ПЕТРОВИЋ, ЈЕЛЕНА КАПУСТИНА: Из средњоморачке ономастике	47
DRAGOLJUB PETROVIĆ, JELENA KAPUSTINA: Onomastic materials from the middle Morača river basin	207
ЈАКША ДИНИЋ: Топоними Црноречја	209
JAKŠA DINIĆ: The toponyms of the Crna reka region	570

Осврти и прикази

А. ЛОМА,	573
----------------	-----

Индекс аутора	587
---------------------	-----

РАСПРАВЕ И ЧЛАНЦИ

МИРЈАНА ПЕТРОВИЋ-САВИЋ*

ГЕОГРАФСКИ ТЕРМИНИ У РЕЧНИЦИМА ВУКА СТЕФАНОВИЋА КАРАЏИЋА**

У овом раду представићемо и семантички анализирати лексеме које припадају географској терминологији, а забележио их је Вук Ст. Караџић. Грађу смо ексцерпирали из првог и другог Вуковог речника. Први је био најинтересантнији јер представља говор једног човека и ту се налазе само оне речи које су Вуку биле познате (Ивић 1964: 79–80). Било је, у извесном смислу, лутања око тога да ли поједине одреднице треба посматрати као географске термине или не. То се, најпре, односило на лексеме које би се у ономастичким радовима могле уврстити у групу *биљна њокривеност њла*¹ (*борик, дреник, зобишиће...*) као и на оне који припадају групи антропогенних географских термина.² Водили смо се, углавном, Шицовом *Географском њтерминологијом српскохрватског језика*, односно семантичким групама које се налазе у поменутој монографији, тако да смо сакупљену грађу разврстали на: 1. *Називе за уздигнуће облике*, 2. *Називе за улегнуће облике*, 3. *Хидрографске називе* и 4. *Називе за морфолошко-вегетативна својства њла*. У оквиру ове последње скупине, издвојили смо три подгрупе: *Називи за њокривеност њла*, *Називи за врсте земљишња* и *Називи везани за обраду њла*. Нагласили бисмо и то да се нисмо у потпуности придржавали Шицове семантичке поделе. Ту, најпре, мислимо на то да су у нашем раду своје место нашле и лексеме које смо семантички сврстали у групу *Називи везани за обраду њла*. Након семантичке поделе забележених географских термина, ексцерпирану грађу поредили смо са Шицовом географском терминологијом.

* Институт за српски језик САНУ; Mirjana.Petrovic@isj.sanu.ac.rs

** Рад је настао у оквиру пројекта *Дијалектолошка исцртаживања српског језичког њпростора* (178020) који у целини финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

¹ Уп. Радић 2003: 138.

² Ту смо, најпре, мислили на групе које би се именовале као *комуникације и објекти у вези с њима, култни објекти, њпривредни објекти и земљишни њосед*. Уп. Лома 2013: 242–243. Одлучили смо се да их, ипак, не унесемо у рад.

Важно је напоменути да се у овој студији не налазе одреднице које у појединим областима функционишу као географски термини, или их Шиц наводи као термин, уколико их Вук бележи као обичне апелативе (нпр. за реч *близаници* Вук наводи само 'једно од двоје деце рођено при истом порођају', док се, нпр. на терену Рађевине, иста реч користи и као хидрографски термин у значењу 'два извора један крај другог').³ Наглашавамо и то да су географски термини које Вук бележи као географске називе и пише их великим словом, такође ушли у нашу грађу (нпр. Бобија,⁴ Језава,⁵...). На крају рада дајемо регистар географских термина забележених у речницима Вука Ст. Караџића.

1. Називи за уздигнуте облике

АНТА 'хумка': *ântîa*.

БАИР 'брег': *bâir/bâer*.

БИЛО 'планинска коса': *bîlo*.⁶

БОБИЈА 'брдо, главица': *bôbîja*.

БРДО 'мање узвишење': *br̂do; br̂дина, br̂dâiшце, br̂dêљак*.⁷

БРЕГ/БРИЈЕГ 'мање узвишење': *бријег/br̂ег/br̂иг; br̂êжина, br̂eжуљак/брижуљак, br̂eишић/br̂ишић; ðбрежак*.

БРИНА 'земљиште под нагибом': *br̂ина; br̂инèйина*.

ВАЛОВЉЕ 'велики крш, крашке стене': *vâlôвље*.

ВАЛУТ 'обал камен, као песница велики': *vâlûт*.

ВИЈОГОР 'врх планине или брда': *vîјогор*.⁸

ВИС 'врх брда': *vîс*.

ВРХ/ВРГ 'врх': *v̂р(x), v̂рг 2; v̂ршак, v̂ршић*.

ВРЛЕТ 'стрма падина': *v̂рлèт*.

ГВОЗД 'камен израстао у висину који штрчи из земље': *гвòзд*.

ГЛАВИЦА 'заобљен врх брда, брег': *гла̀вица 3*.¹⁰

³ Као илустративан пример да је Вук бележио оно значење које је чуо на терену јесте и његова одредница *копривњак*, за коју бележи да је извор у Јадру, између два села (Тршића и Пасковца), али напомиње да „мислим да би се тако звало мјесто гдје расту коприве, али ја нијесам чуо”.

⁴ Име брда у Рађевини (Вук).

⁵ Моравска отока (Вук).

⁶ Овај термин нисмо забележили у Рађевини.

⁷ У топонимији Рађевине нисмо забележили изведенице *брдèљак* и *брдашце*.

⁸ Код Вука стоји да се овај апелатив чује у Рађевини, али ми га нисмо забележили у топонимији овога краја.

⁹ Број поред речи означава под којим бројем је значење одреднице у Вуковом речнику.

¹⁰ Занимљиво је да смо у селу Трбосиле, у Јадру, сакупљајући ономастичку грађу за потребе Одбора за ономастику САНУ, на терену забележили и топониме *Гла̀вичица* и *Гла̀вичурак*.

- ГОЛЕТ** 'голо брдо, го предео без дрвећа: *гòлѣӣ*.
- ГОРА** 'планина, брдо, шума': *гòра; гòрица*.
- ГРЕБЕН** 'стрма стена': *грѣбѣн* 3.
- ГРЕДА** 'издвојена стена, коса од камена, планински гребен': *грѣда; грѣдица*.
- ГРОХОТ** 'стеновито место': *грòхòӣ* 2.
- ДИЈЕЛ** 'брдо, брег': *дӣјел* 2.
- ЖИВАЦ** 'чврст камен који као да је изникао из земље': *живац* 2.¹¹
- ЖУПА** 'сунчана земља': *жӯја*.
- ЗАБРЂЕ** 'предео иза брда': *зàбр̄ђе*.¹²
- ЗАКОС** 'место у планини где се може косити': *зàкос*.
- ЗАПАД** 'страна брда окренута од сунца': *зàйад/зàйàд*.
- ЗАРАВАНАК/ЗАРАВАЊАК** 'мала зараван у планини': *зàраванак, зàравањак*.
- ЗАТАВАНАК** 'мала зараван у планини': *зàтáванак*.
- ИЗБРЕЖАК** 'узвишење': *избрежак*.
- ЈАПАД** 'страна брда окренута од сунца': *јàйàд*.
- КАМ(ЕН)** 'камење, осулина': *кàм; кàмѣн*.
- КАМЕЊАК** 'место пуно камења': *камѣњак*.
- КОМ(АЦ)** 'висок камен, окомити врх': *кòм; кòмац*.
- КОСА** 'падина брда': *кòса; коса̄њица, кòсица*.
- КРШ** 'крш, стење': *кр̄ш*.
- ЛЕДИНАК** 'брежуљак на ледини': *ледӣнак*.
- ЛИТ(ИЦА)** 'висока, стрма стена': *лӣти; лӣтица*.
- ЛОМ** 'трошно камење': *лòм*.
- МРАМОР** 'камен, стена, литица': *мрàмòр; мрàмòрје*.
- НИЗБРДИЦА** 'нагиб, стрмина': *нӣзбрдица*.
- НИЗГОРИЦА** 'нагиб, стрмина, терен који се спушта': *нӣзгорица*.
- НИЗДОЛИЦА** 'нагиб, стрмина': *нӣздолица*.
- ОБРОНАК** 'падина, страна брда': *òбронак*.
- ОГЛАВАК** 'брдо': *òглавак*.
- ОСОЈЕ** 'страна брда окренута од сунца': *òсоје*.
- ПЛАНИНА**¹³ 'веће узвишење обично обрасло травом и шумом': *йла-нӣна; йланìница*.
- ПЛЕЋ** 'страна брда': *йлѣћ*.
- ПОБРЂЕ** 'брдовит предео': *йòбр̄ђе*.¹⁴

¹¹ Ова лексема у Рађевини означава самоникло растиње.

¹² У Рађевини, и у делу Јадра, на терену је забележен једино термин *зàбрдо*.

¹³ Овај термин је „од првобитне ознаке за врсту земљишта и биљни покров прерастао у основни термин за веће земљишно узвишење у савременом језику“ (Јома 2013: 241).

¹⁴ На терену Јадра, чули смо и *Пòбрдàље*.

- ПОДГОРЈЕ** 'подручје под брдом': *й̋ддг̋брје*.
- ПОДИНА** 'подножје брда': *й̋ддина*.
- ПРИСОЈЕ** 'страна брда окренута ка сунцу': *й̋р̋соје*.
- ХРИД(А)** 'гребен, стена': *(х)р̋ид, (х)р̋ида; хр̋идина*.
- РАВАН** 'висораван': *р̋аван*.
- РТ** 'врх од каквога брда': *р̋и̋; р̋и̋ина*.
- СКАЛА** 'литоца, стена': *ск̋ала* 1.
- СКЛОП** 'спој више брда': *скл̋д̋й̋*.
- СТАНАЦ** 'чврсто усађен камен': *с̋и̋анац*.
- СТЕНА** 'стрма камена литица, гребен': *с̋и̋ена/с̋и̋и̋јена/с̋и̋и̋на; с̋и̋е̋њак/с̋и̋и̋је̋њак/с̋и̋и̋њак/с̋и̋е̋ње/с̋и̋и̋је̋ње/с̋и̋и̋је̋ње/с̋и̋и̋ње*.
- СТРАНА** 'падина, предео, брдо': *с̋и̋рана*.
- СТРМАЦ** 'страна брега или брда где се земља рони': *с̋и̋рмац*.
- СТРМЕН(ИЦА)** 'земљиште под оштрим нагибом, стрмина': *с̋и̋р̋м̋ен; с̋и̋р̋меница*.
- СТРМО** 'земљиште под оштрим нагибом, стрмина': *с̋и̋р̋мо* 2.
- ТАЛОЖИНА** 'страна брда где не греје сунце': *и̋ј̋аложина*.
- ТИМОР** 'стењак, камењак': *и̋й̋мор*.
- УЗБРДИЦА** 'успон, страна': *ӳзбр̋дица*.
- УЗГОРИЦА** 'успон, страна': *ӳзгорица*.
- (Х)УМ(КА)** 'брег, брежуљак': *ӳм, х̋ӳм; х̋ӳмац, ӳнка/ӳмка, ӳњака, х̋ӳмка*.
- УРВИНА** 'кршевита падина, стрмина': *ӳрвина*.
- УСЕЛИНА** 'стрмен, стрмина': *ӳселина, ӳсјелина*.
- ХОБЕР** 'врх брда': *х̋д̋б̋ер*.¹⁵
- ЧЕЛОПЕК** 'сунчана страна брда': *чел̋о̋й̋ек*.
- ЧОТ** 'брег': *чд̋й̋*.

2. Називи за улегнуте облике

- ВАЛА** 'до, усек': *в̋ала*.
- ВЛАКА** 'раван, до': *(в)л̋ака*.
- АЛОКА** 'провалија, увала': *а̋лока*.
- АМБИС** 'понор': *а̋мбис*.
- БЕЗДАН** 'понор, дубина без дна': *б̋ездан; б̋ездана, б̋езданица, б̋ездан̋ица*.
- ВРТАЧА** 'левкасто удубљење': *вр̋и̋ача*.
- ГРОТЛО** 'кланац, ждрело': *гр̋о̋й̋ло/гр̋д̋й̋ло*.
- ГУДУРА** 'дубока и уска долина': *г̋ӳдура*.

¹⁵ О претпоставци да је *хоб-ер* настало на старосрпском терену од *хоб-о̋й̋*, а да се орографско значење развило на староцрногорском подручју, уп. Лома 2013а: 289–301.

ДО 'удубљење између брегова, долина с равним дном': *дб, дбола, ддолац 1, ддолина 1, ддолинаца, долица, дочић; њрддб(л)*.¹⁶

ДУБОДОЛИНА/ДОБОДОЛИНА/ДУБОВАЛИНА 'дубока долина између планинских коса, удолина': *добоодолина, дубовалина, дубодолина*.

ДРАГА 'попречни до, кланац, залив': *драга; дражеџина, дражџица*.

ДРАЧА 'до, кланац': *драча*.

ДУМАЧА 'дубока долина, дубодолина': *думача*.

ЖДРЕЛО 'кланац, теснац': *ждрело/ждријело/ждрило/ждрло*.

ЈАЛИЈА 'равно место покрај воде, пољана': *јалија*.

ЈАМА 'рупа, удубљење': *јама; јамеџина, јамџица, јамурина*.

ЈАРУГА 'удубљење са стрмим странама': *јаруга, јаружџица*.

(Ј)ЕНДЕК 'јама, јарак': *јендек, ендек, хендек*.

КЛАНАЦ 'узан простор између брда и планине, теснац, клисура': *кланац*.¹⁷

КЛИСУРА 'стеновита увала, речни теснац': *клисура*.

ЛУКА 'плодна њива крај реке': *лука*.

НИЗИНА 'низак терен': *низина*.¹⁸

ПАЛУЧАК 'ливада мање површине, шикара': *палучак*.¹⁹

ПЕЋИНА 'природна велика шупљина у камену с отвором напоље': *пеџина*.²⁰

ПОЉАНА 'равно земљиште, обично обрасло травом': *пољана; пољаница*.

ПОЉЕ 'равно земљиште, равница': *поље, пољџице*.

ПОНИКВА 'левкаста удубина, вртача': *поникве*.

ПРЕСЈЕКА 'до, попречна долина, увала': *пресјека 1*.

ПРОВАЛИЈА 'удубљење са стрмим странама, понор, бездан': *провалија*.

ПРОПАСТ 'понор, провалија, бездан': *продџасџи*.

РАВНИНА/РАВНИЦА 'равно земљиште': *равница, равнина*.

РАЗДОЉЕ 'долина': *раздоље*.

РУПА 'удубљење, јама': *рупа*.

¹⁶ Данас на терену Јадра имамо и термин *ддолаца*.

¹⁷ О номенклатури за усеке и пролазе у красу в. Šimunović 1977.

¹⁸ Јованка Радић сматра како „учење да *-ина* у деноминалним изведеницама обично има аугментативну-пејоративну вредност онемогућава разумевање многих географских термина и топонима“ јер наглашава да „*-ина* подразумева не само бездимензионалност већ и безграничност, а тиме и нужност да оно што значи основа јесте или се узима ка квалитативно-квантитативна вредност“ Радић 2015: 40.

¹⁹ Напоменули бисмо да се овај термин у Рађевини у свим селима, осим једног, чује као *Палчак* и у Јадру, такође, у оним селима које смо до сада посетили.

²⁰ Овде се изгубио првобитни смисао аугментатива од *пећ* тако да реч функционише као самосталан географски термин (Лома 1997: 5).

- СНИЈЕЖНИЦА** 'јама у којој и лети има снега': *снијѐжница*.²¹
СПИЛА/СПИЉА 'пећина': *сйїла/сйїља*.
СУВОДОЛ 'безводна долина': *сyвòдол*.
СУРДУК 'јаруга, кланац, провалија где је, често, пут између два брда':
сурдук.
СУТЈЕСКА 'теснац, уска долина, клисура': *сyтїјеска/сyћеска*.
ТЈЕСНАЦ 'усек између два брда': *тїјеснац*.
УВАЛА/УВАЛИНА 'долина или ждрело између два брда': *yвала; yва-*
лина.
ЦОМБОС 'пропаст, понор': *цòмбос*.

3. Хидрографски називи²²

- АДА** 'речно острво': *àда; àдица*.
БАЊА 'извор топле воде': *бања; бањица*.
БАРА 'плитка стајаћа вода': *бара; барèїина, бареш, барица, барyш-*
їина.
БАТУН 'вода мања од језера која стоји на једном месту, бара': *баїyн*.
БИСТИЈЕРНА 'водена јама': *бїсїијерна*.
БОГАЗ 'брод, плићак': *бòгаз*.
БРЗАК 'место на реци где вода преко камења тече брзо': *брзак; брзди-*
ца, брзица.
БРЉАГА 'локва, мочвара': *брљага*.
БРОД 'плитко место на реци': *брòд*.
БРСКУТ 'речни брзак': *брскyї*.
БРЧАК 'млаз или траг који остаје када се гази по води': *брчак*.
БУЈИЦА 'бујични поток, дивљи поток': *бујица*.
БУК 'место под водопадом где вода јако бучи': *бук*.
БУНАР 'ископана уска и дубока јама за сакупљање подземне воде':
бyнар.²³
В/ФИЛИМАН 'велики вир': *вилїмāн, илїмāн, лїмāн, филїмāн*.
ВЕДРАЦ 'место на реци где се вода не леди': *ведрац*.
ВЕДРИК 'место у риту где нема трске, већ је само вода': *ведрик*.
ВИР 'водени вртлог': *вїр; вїрић*.
ВОДА 'извор': *вòда; вòдица*.

²¹ У Рађевини је, у овом значењу, забележен термин *лђденац*, поред двочланог топонима *Лђдени дб* (Петровић-Савић 2013: 41). Уп. и Лома 1994: 235, Шиц: 52. У литератури смо пронашли и податак да у Рађевини снег копни половином марта, али да га је каткад по планинским висовима било и у мају (Николић-Стојанчевић 1975: 19).

²² Иако се ова семантичка група могла поделити на физиогене и антропогене хидрографске термине, та подела овде није спроведена.

²³ Поред овог термина, у сакупљеној топонимији Јадра забележили смо и *Бунарац* и *Бунарина*. У Рађевини је регистрован једино *Бунар*.

- ВОДОДЕРИНА** 'водена бујица': *водддерина*.
- ВОДОЈАЖА** 'мали јаз или јаружица, куд тече вода, особито од кише и од снега': *водо̀јажа*.
- ВРЕЛО** 'извор': *врѐло; врѐоце*.
- ВРТЛОГ** 'кретање воде у ковитлац, вир': *вр̑тлог*.
- ВРУТАК** 'извор': *вр̑уџак*.
- ВРУЋАЦ** 'место на реци где се вода не леди': *вр̑уџац*.
- ГАЗ** 'плићак, низак ниво воде на реци': *г̑аз*.
- ГАТ** 'воденични канал, јаз': *г̑аџ*.
- ГЛАВА** 'извор': *гла̀ва*.
- ГРАНА** 'речни рукавац': *гра̀на*.
- ДУБИЛО** 'ископана јама из које се захвата вода': *дубило*.
- ЂЕРАМ/ЂЕРМА** 'бунар из којег се извлачи вода помоћу канте': *ђерам; џерма*.
- ЂЕРДАП** 'речни брзак': *ђерда̀п*.
- ЗАКУКА** 'завој реке': *за̀кука*.
- ЗАЛИВ** 'водена површина која залази у копно': *за̀лив*.
- ЗЕЛЕНАЦ** 'дубоки вир': *зелена̀ц*.
- ЗЕЛЕНИК** 'дубоки вир': *зеленѝк*.
- ИГАЛО** 'морска обала, жало': *ига̀ло*.
- ИЗВОР/ИЗВИР** 'место где вода из земље извире': *извор, извир; изво-
рац, изворчи̑ћ*.
- ИЗДАН** 'извор': *издан*.
- ИЛИЦА** 'извор топле воде': *илица*.
- ИСТОЧНИК** 'извор': *источнѝк*.
- ЈАЗ** 'одводни канал, поточић који тече од извора': *ја̀з*.
- ЈЕЗАВА** 'речна отока': *језа̀ва*.
- ЈЕЗЕРО** 'велика бара': *језеро; језѐрце*.
- К/Х/ЛАДЕНАЦ** 'ограђен извор': *к/х/ла̀денац*.
- КАЛИЛО** 'расквашена земља, блато': *калило*.
- КАЉУГА/КАЉУЖА** 'место где се свиње ваљају, каљујају': *каљуга,
каљужа*.
- КИСЕЛА ВОДА** 'извор киселе воде': *кисела̀ вода*.
- КИСЕЉАК** 'извор киселе воде': *кисеља̀к*.
- КЉУЧ** 'извор': *кљу̀ч*.
- КОЛОВРАТ** 'водени вртлог, вир': *коловра̀т*.
- КОТАЦ** 'ограђен простор где се лови риба': *кота̀ц*.
- КРАКАЛО** 'прелаз на води с камена на камен': *крака̀ло*.
- ЛОКВА** 'језеро, мочвара': *локва; локвѐџина, локвица*.
- МАТИЦА** 'средишњи део речног тока где је водена струја најјача': *ма̀-
џица*.

- МАТОРЊАК** 'стара вода од које се одведе јаз': *ма̄тор̄ња̄к*.
- МЛАВА** 'слаба, полако текућа вода': *мла̄ва*.
- МЛАКА** 'извор где вода пишти из земље': *мла̄ка*.
- МЛАКВА** 'вода или бара која се зими не смрзава': *мла̄ква*.
- МОЧАЛИНА** 'извор': *мочалина*.
- МОЧИЛО** 'место у води где се мочи, потапа конопља или лан': *мочило*.
- МРТВИЦА** 'устајала вода, бара у делу некадашњег речног корита': *мр̄твица*.
- МРТВУША** 'устајала вода': *мр̄твуша*.
- НАКЉА** 'окука реке': *на̄кља*.
- ОБАВИТ** 'речна окука': *обавӣт*.
- ОКО** 'извор где вода тихо извире': *о̄ко*.
- ОКУКА** 'завој реке': *о̄кука*.
- ОКУЧ** 'завој реке': *о̄куч*.
- ОСТРВО** 'копно окружено водом': *о̄стрӣво*.
- ОТОК** 'копно окружено водом': *о̄то̄к*.
- ОТОКА** 'крак реке, речни рукавац': *о̄тока*.
- ПИШТЕТ** 'нејак, слаб извор': *пӣштӣт*.
- ПЛОШТА/ПЉОШТА** 'блато, влажно тле': *п̄ло̄штӣа; п̄ло̄штӣина; п̄ло̄ш̄ӣа, п̄ло̄ш̄ӣара*.
- ПОВОДАЊ** 'висок водостај, поплава': *п̄овода̄њ*.
- ПОДВОРАК** 'мали извор поред веће воде': *п̄одвора̄к*.
- ПОНОР** 'место где се речни ток наставља под земљом': *п̄онор*.
- ПОПЛАВ** 'изливање воде из корита и плављење околине, бујица': *п̄о̄плав/п̄о̄плав̄*.
- ПОРОН** 'место где се речни ток наставља под земљом': *п̄орон*.
- ПОТОК** 'мањи водени ток': *п̄ото̄к*.
- ПОТОП** 'поплава': *п̄ото̄п*.
- ПОЧУО** 'јама напуњена водом': *п̄очуо*.
- ПРЕЛАЗ** 'место где се прелази вода, река': *п̄рӣјезла̄з*.
- ПРИБОЈ** 'место на води где готово увек има ветра': *п̄рӣбо̄ј*.
- ПУЧ** 'јама где се држи вода': *п̄уч*.
- РЕКА** 'већи и сталнији водени ток': *ре̄ка/рӣјека/рӣка; рече̄ница/рӣчӣца/р̄јече̄ница*.
- РУКАВАЦ** 'део реке који се одваја од главног тока': *рука̄вац*.
- САВАК** 'канал, јаз': *са̄вак*.
- САСТАВАК** 'место где се две реке или два потока састају, уливају, ушће': *саста̄вак*.
- СКАКАВАЦ** 'извор на којем вода иде у висину': *ска̄кавац/ска̄ковац*.
- СКАКАЛО** 'прелаз на води': *скакало 2; ска̄кал̄ӣш̄ӣе*.
- СЛАП** 'водопад, речни брзак': *сла̄п*.

СЛАГИНА 'извор киселе или слане воде': *сл̑а̑й̑ина*.

СМРДАН 'извор одакле се вода не пије јер има непријатан мирис':
смр̑дан.

СОПОТ 'извор, водопад': *с̑о̑й̑о̑й̑*.

СПЛАКА 'мала бара н. п. од кише': *с̑й̑ла̑ка*.

СТУБЛИНА 'извор који пролази кроз шупље стабло дрвета': *с̑й̑уб̑ли-
на*.²⁴

СТУДЕНАЦ 'извор': *с̑й̑уд̑ена̑ц*.

ТЕКЕЛИЈА 'текућа вода, вода која тече': *т̑ек̑ели̑ја*.

ТЕКУЋА ВОДА 'текућа вода': *т̑ек̑у̑ћа̑ вода̑*.

ТОПЛИЦА 'бања, топао извор': *т̑о̑п̑и̑лица̑*.

ТОЧАК 'извор': *т̑о̑ч̑ак*.

УБАО 'јама, бунар': *у̑бао*.

УШЋЕ 'место где се река или поток улива у већу реку, одн. поток':
у̑ш̑ће.

ЧАТРЊА 'ископана или озидана јама за сакупљање кишнице': *ч̑а̑т̑р̑ња*.

ЧЕСМА 'извор из којег истиче вода на жлеб или цев': *ч̑ес̑ма; ч̑ес̑ми̑ца*.

ШЕДРВАН 'врста чесме': *ш̑ед̑р̑в̑ан*.

ШКОЉ 'острво': *ш̑к̑о̑љ*.

4. Називи за морфолошко-вегетативна својства тла

4. 1. Називи за покривеност тла

(Х)АЛУГА 'велика густа шума': *а̑луга, (х)а̑луга, в̑а̑луга*.

АВТА/АПТА (Sambucus ebulus): *а̑в̑т̑ик, а̑п̑т̑ик*.

БЕРАК 'шума, гај': *б̑ера̑к*.

БОРИК 'боровна шума': *б̑ор̑ик*.

БРАНИК 'забран, млада шума': *б̑ра̑н̑ик 3*.

БРАЊЕВИНА 'забран, млада шума': *б̑ра̑ње̑вина; бра̑ње̑ница*.

БРЕЗИК 'брезова шума': *б̑ре̑з̑ик*.

БУЈАДЊАЧА 'неплодно земљиште обрасло коровом, бујади': *бу̑ја̑д̑-
ња̑ча*.

БУКВИК 'букова шума': *б̑у̑к̑в̑ик*.

ВРБЉАК 'врбова шума': *вр̑б̑љ̑ак*.

ГАЈ 'шумарак, луг': *га̑ј*.²⁵

ГЛОЖЈАК 'глогова шума': *г̑ло̑ж̑ја̑к*.

ГОРА 'шума': *гора 2*.

ГРАБ(Р)ИК 'грабова шума': *гра̑б̑ик, гра̑бр̑ик*.

²⁴ *С̑й̑уб̑ль* које је након преласка *л* у *о* постало незгодно за деκлинацију и временом га је потиснула изведеница на *-ина* у истом значењу (Лома 1997: 6). У топонимији Рађевине, поред овог термина, забележени су и *С̑й̑уб̑*, *С̑й̑уб̑о̑*.

²⁵ Гај у значењу 'издвојени шумарак' уп. Пижурица 1980: 257.

- ГРМИК** 'земљиште обрасло шибљем, жбуњем': *гр̄м̄ик, гр̄м̄љ̄ак.*
- ГУШТА** 'густа шума': *г̄ӯш̄ӣа; г̄ӯш̄ӣара.*
- ДРЕНИК** 'место где расте дрен': *др̄ен̄ик, др̄е̄њ̄ак, др̄ин̄ик, др̄ӣњ̄ак.*
- ДРЕЧА** 'честар': *др̄ѣ̄ча.*
- ДУБРАВА** 'шума од дубова (храстова), шума уопште, гај': *д̄уб̄рава.*
- ЖБУН/ЦБУН** 'ниско, густо израсло шибље': *ж̄б̄ун, ц̄б̄ун.*
- ЗАБРАН(А)** 'шума, испаша или ловиште у коју је забрањен приступ, брањевина': *з̄аб̄ран/з̄аб̄рана.*
- ИВИК/ИВЉАК** 'земљиште обрасло ивама': *ив̄ик, ив̄љ̄ак.*
- ЈАГОДЊАК** 'место где расту јагоде': *ј̄а̄год̄њ̄ак.*
- ЈАЛОВИЦА** 'необрађена њива, поље': *ј̄а̄ловица.*
- ЈАСЕНИК** 'место где има јасена': *ј̄ас̄ен̄ик.*
- ЈАСИК** 'место где расту јасике': *ј̄ас̄ик.*
- ЈЕЛИК** 'јелова шума': *ј̄ел̄ик.*
- ЈОШИК/ЈОШЉАК** 'шума јохе': *ј̄о̄ш̄ик, ј̄о̄ш̄љ̄ак.*
- КЕСТЕНИК** 'кестенова шума': *кест̄ен̄ик.*
- КЛЕНИК** 'кленова шума': *кл̄ен̄ик.*
- ЛЕДИНА** 'земља која скоро није орана': *л̄ед̄ина/л̄ед̄ӣна.*
- ЛЕС** 'шума': *л̄ес/л̄ј̄ес.*
- ЛЕШТАК** 'земљиште обрасло леском': *л̄еш̄т̄а̄к, л̄ӣш̄т̄а̄к, л̄ј̄еш̄т̄а̄к.*
- ЛИПИК** 'липова шума': *л̄ип̄ик.*
- ЛОМИНА** 'коров, честар': *л̄о̄мина; л̄о̄миница.*
- ЛУГ** 'шумица, гај': *л̄уг.*
- МЛАДИКОВИНА** 'млада шума': *мл̄ад̄иковина.*
- МРЧАВА** 'велика густа шума': *м̄р̄чава.*
- ОМОРА** 'шума': *о̄мора; о̄морина.*
- ПАПРАТЊАЧА** 'неплодно земљиште обрасло коровом, бујади, папрати': *п̄а̄п̄ра̄т̄њ̄ача.*
- ПРОПЛАНАК** 'невелика чистина, обично на ивици или у средини шуме': *п̄р̄о̄п̄ла̄нак.*
- ПУСТАРА** 'необрађена травната равница': *п̄ӯс̄т̄ара.*
- РУДИНА** 'необрађено земљиште обрасло травом, пашњак, травњак': *рӯдӣна; рӯдӣница.*
- ТОПОЛИК/ТОПОЉАК** 'шума топола, место обрасло тополлом': *т̄о̄п̄о̄лик, т̄о̄п̄о̄љ̄ак.*
- ТРАТИНА** 'земља на којој је порасла ситна трава': *т̄р̄а̄т̄ина.*
- ТРЊАК** 'земљиште обрасло трњем': *т̄р̄њ̄ак.*
- ТРШЧАК** 'подручје обрасло трском': *т̄р̄ш̄ч̄ак.*
- УТРИНА** 'земљиште за испашу стоке': *ӯт̄рина.*
- ЦЕЛИЦА** 'земља која скоро није орана': *ц̄ј̄елица/ц̄ј̄елица.*
- ЦЕР(ОВ)ИК** 'церава шума': *ц̄ер̄ик, ц̄ер̄о̄в̄ик.*

ЧЕСТА 'густа шума': *чѣста*.
ЧИСТИНА 'чисто поље, ливада, пропланак': *чистиџина*.
ШЕВАР 'жбуње, грмље': *шевар; шевариџк, шевариџ*.
ШИБ 'шибље, жбун': *шиб; шибљаџк, шибље*.
ШИКАРА 'грмље, жбуње, шипраг': *шиџара*.
ШИПРАГ 'густо израсло шибље, жбун': *шиџраџ; шиирџе*.
ШУМА 'мноштво дрвећа, земљиште обрасло дрвећем': *шума; шумица*.

4.2. Називи за врсте земљишта

БЛАТИШТЕ 'место где је било блато (језеро)': *блатиџиште*.
БЛАТО 'подводно, баровито, мочварно земљиште': *блато; блатиџанце, блатиџина*.
БЉЕЧКАВИЦА 'блатњав пут': *бљџкавица*.
БРЧКАВИЦА 'блатњав пут': *брџкавица*.
ГАРИШТЕ 'место где је нешто спаљено': *џариџиште*.²⁶
ГЛИБ 'блато, мочвара': *глиб*.
ГЊИЛА 'глиновита земља, иловача': *џњила*.
ГРОХОТЉИКА 'песковита земља': *џрохотљика*.
ЖАЛИЦА 'мочварно подручје обрасло трском': *џалица*.
ЖИВИЦА 'земља која скоро није орана': *живица*.
ЗДРАВИЦА 'неплодан, чврст слој земље испод хумусног слоја': *џдрџвица*.

ИЛОВАЧА 'глина': *иловача*.
МЕКОТА 'подводна ливада': *мекота*.
МЕКШИНА 'подводна ливада': *мекшиџина*.
МЕРАЈА 'ледина, пашњак': *мерџа*.
МУРА 'блато': *мура*.
ОГАРИНА 'место где је нешто спаљено': *оџарина*.
ОГОРЕЛИШТЕ 'место где је нешто спаљено': *оџорелиџиште/оџорјелиџиште*.
ОПРЉУША 'песковита земља': *опрљуша*.
ПАЛИШТЕ 'место где је нешто паљено': *палиџиште*.
ПЕСАК 'песковито земљиште': *пџесак/пџиџесак; пџескуља/пџџескуља/пџискуља, пџескуша/пџџескуша*.
ПИШТАЛИНА 'мочварно, баровито земљиште': *пџиџиџалина; пџиџиџалиница*.
ПОДВОДНИЦА 'мочварно земљиште': *пџодводница*.

²⁶ О ишчезлим географским терминима (*џар, џар*) и топонимима који су од њих настали уз семантичку и етимолошку анализу в. Павловић 2002.

ПРЛАЦ 'земља изложена сунцу, неплодна, без влаге, песковита': *п̄рлац*.

ПРЛИНА 'земља изложена сунцу, неплодна, без влаге, песковита': *п̄рлина*.

ПРЉАГА 'земља изложена сунцу, неплодна, без влаге, песковита': *п̄рљага*.

ПРЉУЖА/ПРЉУША 'земља изложена сунцу, неплодна, без влаге, песковита': *п̄рљужа; п̄рљужица*.

РИТ 'мочварно подручје обрасло трском': *рӣт*.

СМОНИЦА 'земља с пуно глине': *см̄оница*.

ТОРИНЕ 'земља нађубрена торењем, премештањем тора': *т̄орина*.²⁷

ТРЕСЕТ 'мочвара, мочварно тло': *т̄р̄ес̄ет̄*.

ТРЕСКАВИЦА 'мочвара, мочварно тло': *т̄р̄ес̄кавица 2*.

ЋИЛА 'мочварно земљиште': *ћ̄ила*.

ЦРНИЦА 'плодна земља': *ц̄рница*.

4.3. Називи везани за обраду тла²⁸

БАШТА 'земљиште, обично у близини куће, на којем се гаји воће и поврће': *б̄аш̄та; б̄аш̄тина; б̄аш̄тица*.

БОСТАНИШТЕ 'земљиште на којем се гаји бостан': *б̄ост̄аниш̄те*.

ВОЊЊАК 'земљиште на којем расту воћке': *в̄о̄њ̄а̄к; в̄о̄њ̄а̄к; в̄о̄њ̄а̄чӣћ*.

ВРТ 'земљиште где се гаји поврће, воће, цвеће': *в̄р̄т; в̄р̄т̄ао*.

ГРАДИНА 'земљиште где се гаји поврће и воће': *г̄радина 2; г̄радиница*.

ГРА (Х)ОВИШТЕ 'њива на којој је био посејан грах': *г̄ра̄ов̄иш̄те; г̄ра̄хов̄иш̄те*.

ДОЛАЦ 'врт': *д̄олац 2*.

ДУВАНИШТЕ 'земљиште где је био посејан дуван': *д̄ува̄ниш̄те*.

ДУДАРА 'место где су посађени дудови': *д̄удара*.

ЗАЛЕЖАЈ 'запуштено, необрађено земљиште': *з̄а̄леж̄ај*.

ЗОБИШТЕ 'њива на којој је била засејана зоб': *з̄об̄иш̄те*.

ИСПАШИШТЕ 'место где стока пасе, пашњак': *ис̄па̄шиш̄те*.

ЈЕЧМИШТЕ 'њива где је био посејан јечам': *ј̄еч̄миш̄те*.

²⁷ „Тор је имала свака кућа која је гајила ситну стоку (овце, козе), а кошару ко је имао крупну стоку. Торови су се померали с њиве на њиву сваких петнаест дана или једном месечно, углавном ради торења, ђубрења њива и башти“ (Стојанчевоћ-Николић 1975: 38).

²⁸ Неки од ових термина (*бос̄т̄аниш̄те, г̄ра(х)ов̄иш̄те, д̄ува̄ниш̄те, д̄удара, зоб̄иш̄те, јеч̄миш̄те, коно̄й̄а̄к, коно̄й̄а̄чиш̄те, кр̄ӣолиш̄те, круш̄ик, куд(ј)е̄љиш̄те, куће̄љиш̄те, куд̄иљ̄иш̄те, кукуруз̄иш̄те, куй̄ус̄иш̄те, ланиш̄те, лубенич̄иш̄те, маковиш̄те, мухариш̄те, ов̄сиш̄те, ре̄иш̄те, ро̄й̄к̄виш̄те, ће̄т̄ениш̄те, шенич̄иш̄те, ш̄љивак, ш̄љивар и ш̄љивик*) могли су се наћи и у групи покривеност тла.

КОНОПЉИШТЕ/КОНОПЉАК ’земљиште где се гаји или се гајила конопља’: *кòнопљак; кòнопљишће*.

КОШЕВИНА ’покошена ливада, ливада која се коси’: *кòшевина*.

КРТОЛИШТЕ ’њива у којој се сеје кромпир’: *кр̀толишће*.

КРУШИК ’место где су засађена стабла крушака’: *кр̀ушик*.

КРЧЕВИНА ’искрчено земљиште’: *кр̀чевина*.

КУДЕЉИШТЕ ’њива у којој се сеје кудеља’: *к̀удељишће/к̀удељишће/к̀удиљишће/к̀удељишће*.

КУКУРУЗИШТЕ ’њива са које је обран кукуруз или њива на којој се гаји кукуруз’: *ку̀курузишће*.

КУПУСИШТЕ ’земљиште на којем се гаји купус’: *ку̀пусишће*.

ЛАЗ ’искрчено место’: *л̀аз; л̀азина*.

ЛАНИШТЕ ’земљиште на којем се гаји, или се гајио лан’: *л̀анишће*.

ЛЕЈА ’обрађен комад земље засејан или засађен поврћем или цвећем’: *л̀еја/л̀еха*.

ЛИВАДА ’поље под травом’: *л̀ивада; л̀ивадица*.

ЛУБЕНИЧИШТЕ ’земљиште на којем се гаји лубеница’: *л̀убеничишће*.

МАКОВИШТЕ ’њива где се гаји или се гајио мак’: *м̀аковишће*.

МУХАРИШТЕ ’земљиште где расте биљка мухар’: *му̀харишће*.

ЊИВА ’земљиште које се обрађује’: *њ̀ива; њ̀ивица*.

ОВСИШТЕ ’земљиште на којем је био овас, или се још налази’: *òвсишће*.

ОГРАДА/ЗАГРАДА ’земљиште ограђено трњем или прућем’: *з̀аград/з̀аграда/з̀аграђа/òграда/òграђа*.

ПАРЛОГ ’запуштено, необрађено земљиште’: *п̀арлог*.

ПАСИШТЕ ’место где стока пасе’: *п̀асишће*.

ПОТЕС ’поједине њиве растављене међама’: *п̀отес*.

ПРЕЛОГ ’неугарена њива’: *п̀ријèлог*.

ПРЕОРИЦА ’њива која се после жетве преоре да одстоји пре новог сејања’: *п̀рèорица*.

РАСАДНИК ’земљиште где се гаји расад’: *р̀асадник*.

РАСТИЛО ’место, земљиште где се гаји расад’: *р̀астило*.

РЕПИШТЕ ’њива засејана репом, или њива на којој је била засејана репа’: *р̀ејишће*.

РИВАЧА ’јама коју свиња изрије’: *р̀ивача*.

РОВ(ИНЕ) ’изрована земља’: *р̀ов; р̀овине*.²⁹

²⁹ Уп. Лома 1997: 5. Као апелатив може значити и „велики ров“, али постоји и у значењима „изрована земља“, одн. у мн. „комад тла са кога пастири у пролеће разгрну (изрове) снег, па тамо изјаве овце“. Овде је деривација од *ровиши* очигледна, Лома 1997: 5.

сѣи ила јер нам се у овом случају чинило смислено раздвојити антропогене термине од физиогених, али без истицања у први план онога што јесте физиогено, одн. антропогено.

Следећа скупина по бројности јесу Хидрографски називи са око 150 термина. Грађу из ове групе могли смо делити на физиогене географске термине и антропогене. Ту поделу нисмо спровели јер нам се у једном моменту учинило да би то проширило грађу и на привредне објекте као и на оне одреднице које се тичу комуникације уопште.

Према ономе што смо регистровали, Вук је забележио око 120 географских термина који се тичу Назива за уздигнуте облике и скоро 80 који се односе на Називе за улегнуте облике.

Поред семантичке анализе, на овом месту даћемо извесне паралеле са *Географском терминологијом српскохрватског језика* Јозефа Шица. Можда смо ово поређење могли ограничити само на Називе за уздигнуте облике, Називе за улегнуте облике и Хидронимске називе, одн. не поредити на исти начин и групу Називи за морфолошко-вегетативна својства тла. Чинило нам се да губимо на доследности ако и њу не поредимо, а са друге стране ту су се, у нашем раду, нашле поједине групе термина, најпре мислимо на Називе везане за обраду тла, којима Шиц није посветио пажњу. Ради боље прегледности, забележене географске термине поредићемо разврстане по семантичким скупинама, као што смо их и представили у првом делу рада. У оквиру сваке групе, издвојићемо географске термине чије основе, или изведенице од истог корена, бележи Шиц у својој терминологији и у тим случајевима, уз извесну ограду, сматрамо да термин нема потврду код Шица. Посебно ћемо нагласити оне случајеве где исти термин има различито значење код Вука у односу на Шица.

Готово половина Вукових термина, потврђена је код Шица. Навешћемо их према семантичким пољима јер су тако представљани и у раду. **Н а з и в и з а у з д и г н у т е о б л и к е:** *било, брдашце, брдина, брдо, брежуљак, брешчић, валовље, валуџи, вијогор, вис, врлеџи, врх, вршак, гвозд, главица, голџи, гора, горица, гребен 3, грохоџи, жуџа, зараванак, заџаванак, избрежак, камен, камењак, комац, коса, косица, кри, лиџи, лом, низгорица, низдолица, обрежак, обронак, оглавак, осоје, џланина, џлећ, џобрђе, џодгорје, џодина, џресоје, рџи, скала 1, склоџи, сџанац, сџење, сџијена, сџијењак, сџрана, сџрмац, сџрмен, сџрменица, сџрмо, џаложина, џимор, узбрдица, урвина, уселина, усјелина, хобер, хрид, хридина, хум, хумац, челоџек и чоџи.*

Н а з и в и з а у л е г н у т е о б л и к е: *алока, амбис, бездан, вала, валуга, врџача, гроџило, гудура, до, драга, драча, дубодолина, думача, ждрело, јама, јамеџина, јамурина, јаруга, јаруџица, кланац, клисура, лука, низина, џресјека, џровалија, џродол, џроџасџи, равнина, равница, раздоље, руџа, сџила, сурдук, суџјеска, џјеснац, увала и хендек.*

Хидрографски називи: *бара, барейина, бареш, барица, барушиина, байун, богаз, брзица, брљага, брод, брскућ, брчак, бујица, бук, бунар, ведрац, вилиман, вир, вирић, вододерина, водојажа, врело, врџлог, врућак, врућац, газ, глава, грана, ћердај, извор, извир, издан, илица, јаз, језеро, каљуга, каљужа, кисељак, кладенац, кључ, коловраћ, кракало, локва, локвейина, млака, млаква, млава, накља, обавић, окука, њишићей, њлошића, њводањ, њодворак, њонор, њошок, река, речица, рукавац, скакало, скоковац, слај, слајина, сојој, сјлака, сјублина, сјуденац, шојлица, убао, уиће и чесма.*

Називи за морфолошко-вегетативна својства тла: *берак, блајишиће, блајо, бљечкавица, гај, гвозд, глиб, дубрава, забран, иловача, јалија, јаловица, лаз, ледина, ливада, лијес, луг, мераја, мрчава, мура, њалучак, њијесак, њишићалина, њодводница, њољана, њоље, њољице, њреорица, њријелог, њрлина, њрљужница, њројланак, њустјара, рић, ров, рудина, сјенокос, смоница, шресей, угар, цјелица, ушрина, шума и чисјина.*

Посебно бисмо издвојили географске термине који се јављају и код Вука и код Шица, али са различитом семантиком. То су *глава, грохоћљика* и *гвозд*.

Први код Вука означава 'извор', а код Шица 'узвишен облик'. И један и други имају *главицу* као термин за 'заобљен врх брда', али *глава* им је различите семантике. Поред овога, издвојили смо и термин *грохоћљика*. Код Шица се односи на уздигнути облик рељефа, а код Вука именује песковиту земљу. Термином *грохоћ*, који је исте основе као и поменути термин *грохоћљика*, именује се каменито, стеновито тло, а у том значењу бележе га обојица. Вук је термин *гвозд* забележио у метафоричној употреби на терену Црне Горе и означава 'камен израстао у висину који штрчи из земље', док се код Шица термин истог облика односи на шуму. Различита етимологија једне и друге речи резултирала је и разликом у значењу.³⁰

Као посебна целина из Вукове географске терминологије, у поређењу са Шицовом терминологијом, издвојила се група од око 240 географских термина за које немамо потврду код Шица. Наводићемо их према семантичкој групи у коју су сврстани у првом делу рада и у оквиру сваке дати одређену напомену. Називи за уздигнуте облике које не налазимо код Шица: *анића, бобија, брдељак, брежина, брина, бринейина, греда, вршчић, гредица, живац 2, забрђе, зајад (зайад), јайад, кам, косањица, ком, лединак, мрамор, мраморје, њланиница, раван, рида, рјина, узгорица, уњака и хрида.*

Код одређеног броја термина из ове скупине уочавамо везу између њих и термина исте основе које бележи и Шиц (*брдељак* : брдо, *брежина* : брег,

³⁰ Прасловенско значење термина *gvozď* јесте 'шума', а *gvozďь* 'клин' (Шиц 1994: 69–70). Још о термину *гвозд* уп. и Лома 2013: 53.

косањица : коса, *ком* : комац, *планиница* : планина и *рџина* : рт). Управо из тог разлога бисмо се, у извесном смислу, оградили када кажемо да су то термини који се не срећу у поменутој географској терминологији. Ниједан од ових термина, који није потврђен код Шица, нема значење које не покрива неки од његових већ постојећих термина. Нашу пажњу привукли су и термини *зайад/зайад* и *јайад* 'страна брда окренута од сунца', чија семантика одговара термину 'осоје' који бележимо и код Вука и код Шица.

Из ове групе издвојили бисмо још термин *лединак*. Шиц, као и Вук, бележи *ледина* 'њива која скоро није орана', али Вуков *лединак* је у групи уздигнутих облика и означава 'брежуљак на ледини'.

На овом месту било би zgodно напоменути и термине *кик*, одн. *кичер*³¹ које Вук не бележи, а данас су присутни на терену Јадра и Рађевине.³²

Издвојили бисмо још и наш термин *бобија*. Вук га бележи као име брду у Рађевини. Назив *Бобија* специфичан је за северозападну Србију, носи у себи слику полулоптастог испупчења и примењује се на брда таквог облика и на праисторијске хумке (Лома 1994: 234).³³

Након Назива за уздигнуте облике, следећа целина су Називи улегнутих облика за које немамо потврду код Шица: *безадњица*, *бездана*, *безданица*, *дубодолина*, *дола*, *долац 2*, *долац*, *долина 1*, *долинница*, *долица*, *дочић*, *дубовалина*, *дражејина*, *дражица*, *џољаница*, *џећина*, *снијежница*, *суводол* и *увалина*. У овој скупини налази се 25 географских термина. И Вук и Шиц имају термин *бездан*, али његове изведенице (*бездана* и *безданица*) бележимо једино код Вука. Обојица имају и *дола* и *дубодолина*, али једино Вук бележи и *дободолина* и *дубовалина*, као и *долац*, *долина*, *долинница*, *долица*, *дочић*. За 'попречни до', и Вук и Шиц имају термин *драга*, али изведенице *дражејина* и *дражица* налазе се једино код Вука. Иста ситуација је и за *увалина*, *џољаница* и *џећина* – Шиц има само *увала*, *џољана* и *џећ*, али не и наведене изведенице. Из ове групе, посебно бисмо издвојили термин *снијежница* којим се именује 'јама у којој и током лета има снега'.

Следећа семантичка целина коју посматрамо јесу Н а з и в и за морфолошко-вегетативна својства тла: *авџик*, *алуга*, *башича*, *башичина*, *башичица*, *блајанце*, *блајушина*, *борик*, *бостанишије*, *браник 3*, *брањевина*, *брањеница*, *брезик*, *брчкавица*, *бујадњача*, *буквик*, *валуга*, *врбљак*, *врџ/врџао*, *гаришије*, *гложјак*, *грабик*, *грабрик*, *градина 2*, *градиница*, *граовишије*, *граховишије*, *грмик*, *грмљак*, *гушија*, *гушијара*, *гњила*, *дреник*, *дрењак*,

³¹ Топоними *Кик* и *Кичер*, иако од истог корена, разликују се по распрострањености у словенском свету. Први се, осим на нашим просторима, среће једино још код лужичких Срба (Лома 1994: 233).

³² У неким случајевима поредимо Вукове термине са ситуацијом у Рађевини и Јадру. Узели смо ове области јер се Вуково село Тршић налази у Јадру, а Рађевина је суседна област.

³³ У сливу Колубаре позната је варијанта са -л- (*боблија*) (ОС: 11–12).

дриник, дрињаџак, дреча, дуванишиџе, дудара, жалица, жбун, живица, забрана, заград, заграда, заграђа, закос, здравица, зобишиџе, ивик, ивљаџак, исџашишиџе, јагодњаџак, јасениџак, јасиџак, јелиџак, јечмишиџе, јошиџак, јошиљаџак, кесџениџак, клениџак, коноиљаџак, коноиљишиџе, кошевина, криџолишиџе, крушиџак, кудељишиџе, кудељишиџе, куђељишиџе, кудељишиџе, кукурузишиџе, куйџусишиџе, лаз, ланишиџе, леја, лес, леџа, лешиџак, лишиџак, ливадица, лијес, ломина, ломница, лубеничишиџе, љешиџак, маковишиџе, младиковина, мекоџа, мекшина, мухаришиџе, њива, њивица, овсишиџе, огарина, огорелишиџе, огорјељишиџе, ограда, ограђа, омора, оморина, оџрљаџа, џалишиџе, џаџраџињаџа, џишиџалиница, џрлаџак, џрљаџа, џрљаџа, расадниџак, расџило, реџишиџе, ривача, ровине, роџквишиџе, рудиница, руџосад, сад, сјеноџоша, сџирнишиџе, сџирњаџа, џоџолик, џоџољаџак, џорина, џраџина, џрескаџица, џрњаџак, џриџак, џриџак, џеџенишиџе, џила, џиџур, џиџураџак, угарница, џерик, џеровиџак, џрница, џесџа, џардин, џбун, џомбос, џевар, џевариџак, џевариџак, џеничишиџе, џиџб, џиџбљаџак, џиџбље, џикара, џиџраџак, џиџраџе, џиџваџак, џиџвар, џиџвик и џумица.

У овој семантичкој скупуни има највише термина (155) који се не налазе код Шица. То је и очекивано јер смо ову групу, у односу на Шица, проширили и у њу уврстили и Називе који упућују на обраду тла. Из овде посматране целине, издвојићемо теремине које Вук бележи као изведенице од термина присутних и код Шица: *блаџанџе*, *блаџушина* (< блато), *ливадица* (< ливада), *оџрљаџа* (< прљаџа), *рудиница* (< рудина), *угарница* (< угар) и *џумица* (< џума). Шиц, као и Вук, има термин *забран* у значењу 'џума, испаша или ловиште у коју је забрањен приступ'. Међутим, исту, или врло блиску семантику имају и ови термини забележени једино код Вука: *браниџак*, *брањеџина*, *брањеџица*, *забрана*, *заград*, *заграда*, *заграђа*, *ограда*, *ограђа*. Напоменули бисмо и то да Вук има облик *ровине*, а код Шица је забележен облик једнине *ровина*.

Као последња семантичка група у овом делу рада налазе се *Х* и *д р о г р а ф с к и* *н а з и в и*: *адица*, *бања*, *бањаџа*, *бисџиџерна*, *брзаџак*, *брздица*, *брџак*, *ведриџак*, *вода*, *водица*, *вал*, *вреоџе*, *гаџи*, *дубило*, *закуџа*, *залив*, *зеленаџак*, *зелениџак*, *ђераџак*, *ђерма*, *игало*, *извораџак*, *изворџиџа*, *језаџа*, *језерџе*, *калило*, *коџаџак*, *кисела вода*, *лиман*, *локџица*, *маџорњаџак*, *мрџиџица*, *мрџиџуџа*, *мочалина*, *мочиџо*, *џлошиџина*, *џлошиџа*, *џлошиџара*, *џоџлав*, *џоџоџа*, *џочуџо*, *џриџелаз*, *оџоџак*, *оџирво*, *оџуч*, *џуч*, *саваџак*, *сасџаџав*, *скаџаџаџак*, *скаџалишиџе*, *смордан*, *џеџелиџа*, *џеџуџа вода*, *џочаџак*, *џаџирња*, *џесмиџа*, *џедрван* и *џоџоџа*. И овде бисмо, као и у претходним групама, издвојили оне географске термине чије основе, или изведенице од истог корена, бележи Шиц: *адица* : ада, *језерџе* : језеро, *извораџак*, *изворџиџа* : извор, *локџица* : локва, *мрџиџица*, *мрџиџуџа* : мртџаџа, *џлошиџина* : плошта, и *џесмиџа* : џесма. Такође, код Вука смо забележили и две двочлане одреднице које смо третирали као географске термине: *кисела вода* и *џеџуџа вода*.

Поређењем наше грађе са поменутом географском терминологијом, дошли смо до података који су то термини забележени код Вука, а такође потврђени код Шица, као и који од њих се налазе једино код Вука. То нам је посебно значајно најпре због тога што се на тај начин проширује репертоар српске географске терминологије. А један од циљева овога рада јесте и тај да се подстакне и у неку руку и допринесе изради речника српске географске терминологије. Наравно, битно је нагласити да термини које бележе Вук и Шиц ни у назнакама не исцрпљују дијалектолошку и историјску грађу ове тематике.

Регистар географских термина

(в)лѧка [2] ³⁴	бѧздана [2]
(гр)тло [2]	бѧзданица [2]
(х)ѧлуга [4.1]	бѧрак [4.1]
ѧвтѧк [4.1]	бѧило [3]
ѧда [3]	бѧистијерна [3]
ѧдица [3]	блѧтѧнце [4.2]
ѧлока [2]	блѧтѧште [4.2]
ѧлуга [4.1]	блѧто [4.2]
ѧмбис [2]	блатѧшина [4.2]
ѧнта [1]	блѧѧчкавица [4.2]
ѧптѧк [4.1]	бѧбѧија [1]
бѧер [1]	бѧгаз [3]
бѧир [1]	бѧѧрѧк [4.1]
бѧѧња [3]	бѧѧстанѧште [4.3]
бѧѧница [3]	брѧнѧк 3 [4.1]
бѧѧра [3]	брѧѧевина [4.1]
барѧтина [3]	браѧѧница [4.1]
барѧреш [3]	брѧдѧшце [1]
бѧрица [3]	брдѧљак [1]
барѧштина [3]	брдина [1]
бѧтѧн [3]	брдо [1]
бѧшча [4.3]	брѧг/брѧјег [1]
бѧшчина [4.3]	брѧжина [1]
бѧшчица [4.3]	брежѧљак [1]
бѧзадѧница [2]	брѧзѧк [4.1]
бѧздан [2]	брешчиѧ/бришчиѧ [1]
	брзѧк [3]
	брздѧца [3]
	брзѧца [3]

³⁴ Број у загради иза упућује на одељак у којем се термин налази у раду.

брѣг [1]	вршак [1]
брижѹлак [1]	вршчић [1]
бријег [1]	гѣз [3]
брѣна [1]	гѣј [4.1]
бринѣтина [1]	гѣриште [4.2]
брѣага [3]	гѣт [3]
брѣд [3]	гвѣзд [1]
брѣскѹт [3]	глава [3]
брѣчак [3]	главица 3 [1]
брѣкавица [4.2]	глиб [4.2]
бујадѣаа [4.1]	гложјѣк [4.1]
бѹк [3]	гњѣла [4.2]
бѹквѣк [4.1]	гѣлѣт [1]
бѹнар [3]	гора 2 [4.1]
вѣла [2]	горѣ [1]
вѣлѣвѣе [1]	горѣца [1]
вѣлуга [4.1]	грѣбѣк [4.1]
вѣлѹт [1]	грѣбрѣк [4.1]
вѣдрац [3]	грѣдина 2 [4.3]
вѣдрѣк [3]	грѣдиница [4.3]
вѣјгор [1]	грѣна [3]
вилѣмѣн [3]	грѣвѣште [4.3]
вѣр [3]	грѣбѣн 3 [1]
вѣрић [3]	грѣда [1]
вѣс [1]	грѣдица [1]
вѣда [3]	грѣмѣк [4.1]
вѣдица [3]	грѣмѣѣк [4.1]
вѣдѣрина [3]	грѣтло [2]
вѣдѣжа [3]	грѣхѣт 2 [1]
вѣћѣѣк [4.3]	грѣхѣтѣлика [4.2]
врѣ(х) [1]	гѹдура [2]
врѣбѣѣк [4.1]	гѹшта [4.1]
врѣг 2 [1]	гѹштара [4.1]
врѣло [3]	дѣјѣл 2 [1]
врѣоце [3]	дѣ [2]
врѣлѣт [1]	дѣбѣдолина [2]
врѣг/врѣгао [4.3]	дѣла [2]
врѣгача [2]	дѣлац [2]
врѣглог [3]	дѣлина 1 [2]
врѹтак [3]	дѣлиница [2]
врѹѣац [3]	дѣлица [2]

дóчић [2]	з̄раванак [1]
др̄ага [2]	з̄равањак [1]
дражѐтина [2]	затаванак [1]
др̄ажица [2]	здравица [4.2]
др̄ача [2]	зелѐнац [3]
дрѐнйк [4.1]	зелѐнйк [3]
дрѐњ̄ак [4.1]	зòбйште [4.3]
дрѐча [4.1]	йвйк [4.1]
дрйнйк [4.1]	йвљ̄ак [4.1]
дрйњ̄ак [4.1]	йгало [3]
дўбило [3]	избрежак [1]
дубòвалина [2]	йзвир [3]
дубòдолина [2]	йзвор [3]
дўбрава [4.1]	йзворац [3]
дув̄анйште [4.3]	йзворчић [3]
дўдара [4.3]	йздан [3]
дўмача [2]	илим̄ан [3]
ђѐрам [3]	йлица [3]
ђѐрдап [3]	йловача [4.2]
ђѐрма [3]	йспашйште [4.3]
ѐндек [2]	йсточнйк [3]
ж̄алица [4.2]	ј̄агодњ̄ак [4.1]
жбўн [4.1]	ј̄аз [3]
ждрѐло [2]	ј̄алија [4.2]
ждријело [2]	ј̄аловица [4.1]
ждрйло [2]	ј̄ама [2]
ждр̄ло [2]	јамѐтина [2]
живац 2 [1]	ј̄амица [2]
живйца [4.2]	јамўрина [2]
жўпа [1]	ј̄ап̄ад [1]
з̄абран [4.1]	ј̄аруга [2]
з̄абрана [4.1]	ј̄аружица [2]
з̄абр̄ђе [1]	јасѐнйк [4.1]
з̄аград [4.3]	јасйк [4.1]
з̄аграда [4.3]	јѐзава [3]
з̄аграђа [4.3]	јѐзеро [3]
з̄акос [1]	јѐзѐрце [3]
з̄акука [3]	јѐлйк [4.1]
з̄алеж̄ај [4.3]	јѐндек [2]
з̄алив [3]	јѐчмйште [4.3]
з̄апад (з̄ап̄ад) [1]	јòшйк [4.1]

јошља̋к [4.1]	лединак [1]
к/х/ла̋денац [3]	леја [4.3]
ка̀лило [3]	ле̋с [4.1]
ка̀љуга [3]	лѐха [4.3]
ка̀љужа [3]	лѐштѧк [4.1]
ка̋м [1]	лѝвада [4.3]
ка̋мѧн [1]	лѝвадица [4.3]
камѧња̋к [1]	ли̋јес [4.1]
кестѧнѧк [4.1]	ли̋ман [3]
кѧселѧ вода [3]	ли̋пѧк [4.1]
кисѧља̋к [3]	ли̋т ли̋тица [1]
кла̀нац [2]	ли̋штѧк [4.1]
клѧнѧк [4.1]	лѧква [3]
клѝсура [2]	локвѧтина [3]
кљѧч [3]	лѧквица [3]
кѧловрѧт [3]	лѧм [1]
кѧм [1]	лѧмина [4.1]
кѧмац [1]	лѧминица [4.1]
конѧпља̋к [4.3]	лубѧничи̋ште [4.3]
кѧнопља̋ште [4.3]	лѧг [4.1]
кѧса [1]	лӳка [2]
косѧњица [1]	љѧштѧк [4.1]
кѧсица [1]	мѧковѧште [4.3]
кѧтац [3]	мѧтица [3]
кѧшевина [4.3]	мѧторња̋к [3]
кра̀кало [3]	мекѧта [4.2]
крѧтоли̋ште [4.3]	мекши̋на [4.2]
крӳши̋к [4.3]	мерѧја [4.2]
крѧчевина [4.3]	мла̀ва [3]
крѧш [1]	мла̀дикивина [4.1]
ку̀дельште [4.3]	мла̀ка [3]
ку̀диља̋ште [4.3]	мла̀ква [3]
ку̀дјеља̋ште [4.3]	мѧчалина [3]
ку̀ђеља̋ште [4.3]	мѧчило [3]
ку̀курузи̋ште [4.3]	мрѧмѧр [1]
ку̀пусѧште [4.3]	мрѧмѧрје [1]
ла̋з [4.1]	мрѧтвица [3]
ла̀зина [4.1]	мрѧтвуша [3]
ла̀ни̋ште [4.3]	мрѧчава [4.1]
лѐдина [4.1]	му̀ра [4.2]
лѐдина [4.1]	му̀ха̀ри̋ште [4.3]

нâкља [3]	пйштѣт [3]
нйзбрдица [1]	планйна [1]
нйзгорица [1]	планйница [1]
нйздолица [1]	плѣћ [1]
низйна [2]	плóшта [3]
њйва [4.3]	плóштина [3]
њйвица [4.3]	плъóшта [3]
òбавйт [3]	плъòштара [3]
òбрежак [1]	пòбрђе [1]
òбронак [1]	пòвòдањ [3]
òвсйште [4.3]	пòдводница [4.2]
òгарина [4.2]	пòдворак [3]
òглавак [1]	пòдгòрје [1]
огòрелйште [4.2]	пòдина [1]
огòрјелйште [4.2]	пољана [2]
òграда [4.3]	пољаница [2]
òграђа [4.3]	пòље [2]
òко [3]	пољице [2]
òкука [3]	пòникве [2]
òкўч [3]	пòнор [3]
òмора [4.1]	пòплав [3]
òморина [4.1]	пòплāv [3]
опрљуша [4.2]	пòрон [3]
òсоје [1]	пòтес [4.3]
òстрво [3]	пòток [3]
òток [3]	пòтоп [3]
òтока [3]	пòчуо [3]
пàлйште [4.2]	прèорица [4.3]
пàлучак [4.1]	пресјека 1 [2]
пàрлог [4.3]	прйбòј [3]
пàсйште [4.3]	пријèлаз [3]
пéсак [4.2]	пријèлог [4.3]
пèскуља [4.2]	прйсоје [1]
пèскуша [4.2]	прлац [4.2]
пèћина [2]	прлина [4.2]
пијèsак [4.2]	прљага [4.2]
пијèsкуља [4.2]	прљужа [4.2]
пијèsкуша [4.2]	прљужица [4.2]
пйскуља [4.2]	провàлија [2]
пйшталина [4.2]	прòдò(л) [2]
пйшталеница [4.2]	прòпàст [2]

прòпланак [4.1]	слап [3]
пўстара [4.1]	слàтина [3]
пўч [3]	смóница [4.2]
рãван [2]	смрдан [3]
равнїна [2]	снијèжница [2]
равнїца [2]	сòпòт [3]
рãздòље [2]	спїла/спїља [2]
рãсаднїк [4.3]	сплãка [3]
рãстило [4.3]	стáнац [1]
рéка [3]	стéна[1]
рèпїште [4.3]	стèњãк [1]
рèчица [3]	стèње [1]
рївача [2]	стијèна [1]
рїд [1]	стијèњãк [1]
рїда [1]	стијèње [1]
рїјèка [3]	стијèње [1]
рїка [3]	стїна [1]
рїт [4.2]	стињãк [1]
рїчица [3]	стиње [1]
рјèчица [3]	стјèњãк [1]
рòв [4.3]	стрáна [1]
рòвине [4.3]	стрмац [1]
рòтквїште [4.3]	стрмèн [1]
рòт [1]	стрменица [1]
рòтина [1]	стрмо [1]
рудїна [4.1]	стрнїште [4.3]
рудїница [4.1]	стрњика [4.3]
рукáвац [3]	стўблина [3]
рўкосãд [4.3]	студéнац [3]
рупа [2]	судòдол [2]
сãвак [3]	сурдук [2]
сãд [4.3]	сўтјеска [2]
сãставак [3]	сўћеска [2]
сјенòкос [4.3]	тáложина [1]
сјенòкоша [4.3]	текèлија [3]
скãкавац [3]	тèкўћã вода [3]
скãкалїште [3]	тїмор [1]
скакало 2 [3]	тјèснац [2]
скãла 1 [1]	тòплица [3]
склòп [1]	топòлїк [4.1]
скóковац [3]	топòлãк [4.1]

гòрина [4.2]	хрїдина [1]
гòчак [3]	хўм [1]
грãтина [4.1]	хўмац [1]
трѣбежина [4.3]	цѣрѣк [4.1]
трѣсѣт [4.2]	цѣрòвѣк [4.1]
трѣскавица 2 [4.2]	цѣлица [4.1]
трѣњãк [4.1]	цѣ̀лица [4.1]
тршчãк [4.2]	цр̀ница [4.2]
ћ̀етенїште [4.3]	чãтрња [3]
ћ̀йла [4.2]	челòпек [1]
ћ̀йпўр [4.3]	чѣсма [3]
ћ̀ипурак [4.3]	чѣсмица [3]
ћ̀ипурак [4.3]	чѣста [4.1]
ўбао [3]	чистїна [4.1]
ўвала [2]	чòт [1]
ўвалина [2]	цãрдїн [4.3]
ўгãр [4.3]	цбўн [4.1]
угãрница [4.3]	цòмбос [2]
ўзбрдица [1]	шевãр [4.1]
ўзгорица [1]	шевãрѣк [4.1]
ўм [1]	шевãрић [4.1]
ўмка [1]	шедрвãн [3]
ўнка [1]	ш̀еничїште [4.3]
уња [1]	шїб [4.1]
ўрвина [1]	шїбљãк [4.1]
ўселина [1]	шїбље [4.1]
ўсјелина [1]	шїкара [4.1]
ўтрина [4.1]	шїпрãг [4.1]
ўшће [3]	шїпрãжје [4.1]
филиман [3]	шкòль [3]
хўмка [1]	шљївãр [4.3]
х̀ендек [2]	шљївѣк [4.3]
х̀òбѣр [1]	шўма [4.1]
хрїд [1]	шўмица [4.1]
хрїда [1]	

ЛИТЕРАТУРА

- Богдановић 2008:** Недељко Богдановић, Земљописна и њој сродна лексика југоисточне Србије, *Српски дијалектолошки зборник LV*, Београд, 433–518.
- Вук:** Вук Стефановић Караџић: *Српски рјечник (1818)*, Београд 1966, *Српски рјечник (1852)*, Београд 1986.

- Златановић 1979:** Момчило Златановић, Називи географских термина у Врањској котлини, *Ономајолошки њрилози I*, Београд, 129–141.
- Ивић 1964:** Павле Ивић, О Вуковом Рјечнику из 1818. године, *Српски рјечник 1818*, приредио Павле Ивић, Београд 1964.
- Лома 1994:** Александар Лома, На ушћу Дњепра у Колубару (Стара словенска баштина у географској терминологији Ваљевског краја), *Ваљевац*, велики народни календар за просту 1994 годину, Ваљево, 229–236.
- Лома 1995:** Александар Лома, Још о географској терминологији северозападне Србије, *Ваљевац – велики народни календар за њросију 1994*, Ваљево, 229–236.
- Лома 1997:** Александар Лома, Српскохрватска географска имена на *-ина*, мн. *-ине*. Преглед типова и проблеми класификације, *Ономајолошки њрилози XIII*, Београд, 1–26.
- Лома 2011:** Александар Лома, Топономастичка сведочанства Бањске хрисовуље, *Повеља краља Милутиина манстиру Бањска*, Књига друга, Фотографије издања и пратеће студије, Београд, 179–194.
- Лома 2013:** Александар Лома, *Тојонимија Бањске хрисовуље*, Српска академија наука и уметности, Библиотека Ономатолошких прилога, књ. 2, Београд.
- Лома 2013а:** Александар Лома, Прилог расветљавању једног тамног дијалектизма: (*х*)*обер* ‘креста, брдски гребен’, *Годишњак за српски језик и књижевност Филозофског факултета у Нишу* 13, Ниш, 289–301.
- Михајловић 1970:** Велимир Михајловић, Анатомска лексика у српскохрватској ономастици и географској терминологији, *Зборник за филологију и лингвистику*, XIII/2, Нови Сад, 7–48.
- Михајловић 1970а:** Велимир Михајловић, Прилог речнику српскохрватских географских термина, *Прилози њроучавању језика* 6, Нови Сад, 153–181.
- Недељков 1991:** Љиљана Недељков, Географски термини у Шајкашкој, *Зборник Мајице српске за филологију и лингвистику* 34/1, Нови Сад, 155–160.
- Николић-Стојанчевић 1975:** Видосава Николић-Стојанчевић, Рађевина и Јадар, *Српски ењнографски зборник* 88, 3–215.
- ОС 1998:** *Огледна свеска*, Етимолошки одсек института за српски језик САНУ, Београд.
- Павловић З. 2002:** Звездана Павловић, О неким ишчезлим географским терминима и топонимима насталим од њих (са освртом на исте типове у руским говорима), *Славистика* 6, Београд, 274–281.
- Пецо 1973б:** Асим Пецо, Називи долина уз реке у српскохрватском језику, *Јужнословенски филолог* XXXII, Београд, 509–524.
- Пижурица 1980:** Мато Пижурица, Прилог Ровинског српскохрватској географској терминологији, *Вџора Југословенска ономастичка конференција*, Скопје, 245–286.
- Пјанка 1970:** В. Пјанка, *Тојономастичкаја на Охридско-њресњанској базен*, Скопје.
- Подолскаја 1978:** Наталија Владимировна Подолская, *Словарь русской ономастической џерминологии*, Москва 1978.
- Радић Ј. 2003:** Јованка Радић, Топонимија Белице, *Ономајолошки њрилози XVI*, Београд, 19–322.
- Радић 2015:** Јованка Радић, Суфикси *-ина* и *-ица* као опозити у географској терминологији и топонимији, *Ономајолошки њрилози XXII*, Београд, 17–63.

*

Bogdanović 1982: Nedeljko Bogdanović, Geografska imena u svrljiškom kraju, *Onomastica jugoslavica* X, Zagreb, 285–292.

Šimunović 1977: Petar Šimunović, Geografska nomenklatura za usjeke i prolaze u kršu, *Zbornik radova u čast Jovana Vukovića*, Sarajevo, 381–387.

Šic 1994: Jozef Šic, *Geografska terminologija srpskohrvatskog jezika*, s nemačkog preveo Aleksandar Loma.

Mirjana Petrović-Savić

GEOGRAPHICAL TERMS IN VUK'S DICTIONARY

Summary

The aim of the present paper is to collect and present geographical terms included by Vuk Karadžić in his dictionary. The excerption yielded nearly 500 lexical items. The collected materials are classified, according to the usual practice, into four main groups: 1. Designations of the elevated landforms; 2. Designations of the depressed landforms; 3. Hydrographic terms (both physiogenic and anthropogenic) and 4. Terms designating the morphological-vegetative properties of the soil, the latter group including terms related to the vegetative cover, soil types and agriculture. The terms recorded by Vuk are compared with those discussed in Joseph Schütz's monograph, partly also with the contemporary evidence provided by the author's field research in Vuk's birthplace Tršić, his native region of Jadar and the neighbouring Rađevina. Omitted are a few cases of homonymy, i.e. words attested elsewhere, but not by Vuk, as geographical terms, e.g. *blizanci* 'source' (in Vuk only: 'twins'), *nizina* 'plain' (in Vuk only: 'string of gold coins'). At the end of the paper the geographical terms are listed, by referring to its paragraphs.